

Kalejdoskop NaGłos

Z myślą o 124. urodzinach Juliana Tuwima (13 września) postanowiliśmy uruchomić nową platformę komunikowania się z Czytelnikami. Robimy to z niewielkim poślizgiem, profil ma na razie charakter roboczy. Ale niedługo zmieni się. Zachęcamy do zapoznania się z nim, obserwowania go, zmiany będą odbywać się na państwa oczach.

Teraz, dzięki uprzejmości Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi, udostępniamy nagranie ważnego tekstu Juliana Tuwima. Jest ono częścią publikacji "Żydzi polscy według Tuwima", którą nagrano podczas Roku Tuwima (2013). Sam utwór powstał w 1944 roku, na emigracji i opublikowany był w Londynie. Poeta zadedykował go matce, która zginęła w otwockim getcie. Próbował w nim wyjaśnić swoje położenie i problem z tożsamością. "Największa ma tragedia, że Żydem jestem, A ukochałem Arjów duszę chrystusową!" - pisał już w młodości. Chciał być polskim poetą (twórczość poetycka nie była dla niego do pomyślenia w żadnym innym języku), ale rodzimi antysemita wciąż wypominali mu pochodzenie, atakowali za to, że miał "zażydzać" polską literaturę, jego wiersze miały "cuchnąć cebulą". Nie znał jednak ani języka hebrajskiego, ani żydowskiego, jego związki z kulturą żydowską poddawane były pod wątpliwość przez Żydów.

W "My, Żydzi polscy", utworze pisany na emigracji i przy świadomości odbywającej się Zagłady, Tuwim zamknął doświadczenia czasu sprzed II wojny światowej.

Nie dzielę Polaków na "rodowitych" i "nierodowitych", pozostawiając to rodowitym i nierodowitym rasistom, rodzimym i nierodzimy hitlerowcom. Dzielę Polaków jak Żydów i jak inne narody, na mądrych i głupich, uczciwych i złodziei, inteligentnych i tępych, interesujących i nudnych, krzywdzonych i krzywdzących, gentlemenów i nie-gentlemenów itd. Dzielę też Polaków na faszystów i kontrafaszystów (...) Mógłbym powiedzieć, że w płaszczyźnie politycznej dzielę Polaków na antysemitów i antyfaszystów. Bo faszyzm to zawsze antysemityzm. Antysemityzm jest międzynarodowym językiem faszystów.

A także świadomość Zagłady i doświadczenie osoby, której trudno w owym czasie było być jednocześnie Polakiem i Żydem.

Jestem Polakiem, bo tak mi się podoba. (...) Polak - bo się w Polsce urodziłem, wzrosłem, wychowałem, nauczyłem; bo w Polsce byłem szczęśliwy i nieszczęśliwy; bo z wygnania chcę koniecznie wrócić do Polski, choćby mi gdzie indziej rajskie rozkosze zapewniano. Polak - bo dla czułego przesądu, którego żadną racją ani logiką nie potrafię wytłumaczyć, pragnę, aby mnie po śmierci wchłonęła i wessała ziemia polska, nie żadna inna. Polak - bo mi tak w domu rodzicielskim po polsku powiedziano; bo mnie tam polską mową od niemowlęctwa karmiono; bo mnie matka uczyła polskich wierszy i piosenek (...) Polak dlatego także, że brzoza i wierzba są mi bliższe niż palma i cyprus, a Mickiewicz i Chopin drożsi, niż Szekspir i Beethoven. Drożsi dla powodów, których znowu żadną racją nie potrafię uzasadnić. Polak - bo przejąłem od Polaków pewną ilość ich wad narodowych. Polak - bo moja nienawiść dla faszystów polskich Jest większa, niż faszystów innych narodowości. I uważam to za bardzo poważną cechę mojej polskości. Ale przede wszystkim - Polak dlatego, że mi się tak podoba.

(...)

Na to słyszę głosy: "Dobrze. Ale Jeżeli Polak, to w takim razie dlaczego "My, ŻYDZI"? Służę odpowiedzią: Z POWODU KRWI. - "Więc rasizm?!" -Nie. Wcale nie rasizm. Wprost przeciwnie. Dwojaka jest krew: ta w żyłach i ta z żył. Pierwsza jest sokiem cielesnym, więc

badanie Jej należy do fizjologów. Kto tej krwi przypisuje jakieś inne, poza organicznymi, specjalne właściwości i tajemnicze moce, ten, jak to widzimy, w konsekwencji obraca miasta w zgliszcza, wyrzyna miliony ludzi i wreszcie, jak to zobaczymy, sprowadza rzeź na własny swój szczep.

Druga krew - to ta właśnie, którą ów herszt międzynarodowego faszyzmu wytacza z ludzkości, aby zadokumentować tryumf własnej juchy nad moją juchą - krew niewinnie pomordowanych milionów ludzi, krew nie ukryta w arteriach, lecz krew ujawniona. Takiej powodzi męczeńskiej krwi nie było jeszcze Jak świat światem, a krew Żydów (nie "krew żydowska") najszerszymi, i najgłębszymi płynie strumieniami.

- - -

Nagrania można odsłuchać [TUTAJ](#) lub wpisując w wyszukiwarce w serwisie [Soundcloud.pl](https://www.soundcloud.pl) hasło: KalejdoskopNaGłos